

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๕ กรณีนายพิเชษฐ สติรชวาล จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ผู้ร้องเสนอคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๕ ได้ความสรุปว่า

นายพิเชษฐ สติรชวาล (ผู้ถูกร้อง) ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ร้อง รวม ๙ ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ ๑ วันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ กรณีเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ครั้งที่ ๒ วันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๔๑ กรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งผู้ช่วยเลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ครั้งที่ ๓ วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๑ กรณีพ้นจากตำแหน่งผู้ช่วยเลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยแล้วหนึ่งปี

ครั้งที่ ๔ วันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๔๓ กรณีพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ครั้งที่ ๕ วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ กรณีเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ

ครั้งที่ ๖ วันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๔๔ กรณีเข้ารับตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม

ครั้งที่ ๗ วันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๔๔ กรณีพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ

ครั้งที่ ๘ วันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๔๔ กรณีพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้วหนึ่งปี

ครั้งที่ ๙ วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๕ กรณีพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อแล้วหนึ่งปี

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) ได้ตรวจสอบพบว่า นายพิเชษฐ สติรชวาล ถูกศาลพิพากษาให้ร่วมรับผิดชอบในฐานะเป็นลูกหนี้ร่วมกับบริษัท นิวส์เน็ตเวิร์ค จำกัด และจำเลยอื่น ๆ อีก ๓ คน โดยให้ชำระหนี้ จำนวน ๔๘,๙๘๗,๑๒๘.๒๔ บาท พร้อมดอกเบี้ยแก่ธนาคารเครดิต อะกริกอล อินโดสุเอช โจทก์ โดยศาลชั้นต้น (ศาลแพ่ง) ได้มีคำพิพากษาในคดีดังกล่าว เมื่อวันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๓๖ ศาลอุทธรณ์มีคำพิพากษา เมื่อวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๓๗ และศาลฎีกามีคำพิพากษา เมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๓๙ และเนื่องจากนายพิเชษฐ ฯ ไม่ชำระหนี้ตามระยะเวลาที่ศาลสั่ง ธนาคารอินโดสุเอช (โจทก์) จึงได้นำเจ้าพนักงานบังคับคดีเข้ายึดทรัพย์สินของนายพิเชษฐ ฯ เมื่อวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๓๙ ประกอบด้วยที่ดิน จำนวน ๔ แปลง พร้อมสิ่งปลูกสร้างบนที่ดินดังกล่าว ต่อมาวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๔๒ นางสุรีย์ สติรชวาล ภรรยาของผู้ถูกร้อง ยื่นคำร้อง

ต่อศาลแพ่ง ขอชดเชยทรัพย์สินที่ดิน จำนวน ๒ แปลง และขอคืนส่วนในเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดที่ดินอีก ๒ แปลง

คณะกรรมการ ป.ป.ช. (ผู้ร้อง) ได้พิจารณาในการประชุมครั้งที่ ๖๘/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๔๕ เห็นว่า จากการตรวจสอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินพร้อมทั้งเอกสารประกอบของผู้ถูกร้อง ที่ได้ยื่นต่อผู้ร้อง รวม ๙ ครั้ง ผู้ถูกร้องมิได้แสดงรายการหนี้สิน จำนวน ๔๘,๙๘๗,๑๒๘.๒๔ บาท ซึ่งเป็นลูกหนี้ร่วมกับลูกหนี้อีก ๔ คน ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๖๓/๒๕๓๙ เมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๓๙ และหลังจากที่ศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาแล้ว เจ้าพนักงานบังคับคดีได้ทำการยึดทรัพย์สินของผู้ถูกร้อง รวมทั้งภรรยาของผู้ถูกร้องได้ยื่นคำร้องขอชดเชยทรัพย์สินและกันส่วนในทรัพย์สินที่ถูกยึด แสดงให้เห็นว่า ผู้ถูกร้องได้ทราบถึงการเป็นหนี้จำนวนดังกล่าว มาตั้งแต่วันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๓๙ แล้ว ก่อนที่จะยื่นบัญชี ฯ ต่อผู้ร้อง ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ และได้รับรู้ถึงการเป็นหนี้ดังกล่าวโดยตลอด นอกจากนั้น ผู้ถูกร้องยังชี้แจงเหตุผลที่ไม่แสดงรายการหนี้สินดังกล่าวว่า เพราะจะมีผลกระทบต่อคู่คดีในชั้นศาล ซึ่งเท่ากับเป็นการยอมรับว่ามีเจตนาที่จะปกปิดรายการหนี้สินจำนวนดังกล่าวไว้ อย่างไรก็ตาม คำชี้แจงของผู้ถูกร้องก็ไม่สมเหตุสมผล เนื่องจากศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ผู้ถูกร้องรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมเป็นจำนวนหนี้ที่แน่นอนแล้ว ซึ่งเจ้าหนี้จะเรียกชำระหนี้จากลูกหนี้คนใดคนหนึ่งสิ้นเชิงหรือแต่โดยส่วนก็ได้ การต่อสู้คดีในชั้นศาลดังกล่าวเป็นการต่อสู้ในเรื่องกรรมสิทธิ์ของทรัพย์สินที่ถูกบังคับคดีเท่านั้นหาใช่การต่อสู้ในมูลหนี้เดิมที่ถึงที่สุดแล้ว อันจะเป็นเหตุให้ต้องปกปิดไว้ไม่ ที่ประชุมของผู้ร้องจึงมีมติเป็นเอกฉันท์ ด้วยคะแนน ๙ เสียง ว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้อง กรณีเข้ารับตำแหน่ง กรณีพ้นจากตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่งแล้วหนึ่งปี รวม ๙ ครั้ง แล้วแต่กรณี ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ จึงเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๕

๒. ประเด็นเบื้องต้น

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เห็นว่า กรณีตามคำร้องเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๕ จึงรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด มีประเด็นเบื้องต้นที่ผู้ถูกร้องยกขึ้นโต้แย้ง สมควรวินิจฉัยก่อน ๒ ประเด็น คือ

(๑) ประเด็นว่า คำร้องเคลือบคลุม หรือไม่

เห็นว่า คำร้องของผู้ร้องได้บรรยายถึงเหตุที่ต้องใช้สิทธิ พร้อมทั้งข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อง ระบุมাত্রาของรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวกับเหตุในคำร้อง และมีคำขอที่ระบุมความประสงค์จะให้ดำเนินการอย่างไร พร้อมทั้งเหตุผลสนับสนุน เป็นไปตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๕ ผู้ร้องได้บรรยายคำร้องชัดเจนแล้ว ไม่เคลือบคลุมแต่อย่างใด

(๒) ประเด็นว่า ความรับผิดชอบของผู้ค้าประกันเช่นผู้ถูกร้องนี้ มีความหมายเป็นหนี้สิน ตามความมุ่งหมายและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ หรือไม่

เห็นว่า รัฐธรรมนูญได้บัญญัติ คำว่า “หนี้สิน” ไว้ในหมวด ๑๐ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ส่วนที่ ๑ การแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ตั้งแต่มาตรา ๒๙๑ ถึงมาตรา ๒๙๖ แสดงว่า การแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ โดยกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ฯ และบัญชี ฯ ดังกล่าว จะถูกนำไปเป็น ฐานของการของการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินต่อไป เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องเป็นผู้ค้าประกัน หนี้สินของบริษัท นิวส์เน็ตเวิร์ค จำกัด และธนาคารอินโดซูเอช เป็นโจทก์ ฟ้องต่อศาลแพ่ง ศาลแพ่งมีคำพิพากษาให้ผู้ถูกร้องและจำเลยคนอื่น ร่วมกันชำระหนี้ จำนวน ๔๘,๙๘๗,๑๒๘.๒๔ บาท พร้อมด้วยดอกเบี้ย ต่อมาทั้งศาลอุทธรณ์และศาลฎีกามีคำพิพากษาให้ผู้ถูกร้องในฐานะผู้ค้าประกันต้องรับผิดชอบ ต่อธนาคารอินโดซูเอชร่วมกับบริษัท นิวส์เน็ตเวิร์ค จำกัด ในหนี้จำนวนดังกล่าว ฯ หนี้จำนวนดังกล่าว เป็นหนี้ที่มีจำนวนแน่นอน เพราะเป็นหนี้ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ถึงที่สุดแล้ว หนี้ตามคำพิพากษาที่ถึงที่สุด แล้วเช่นนี้ จึงอยู่ในความหมายของคำว่า “หนี้สิน” ตามรัฐธรรมนูญ

๓. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องวินิจฉัยชี้ขาดมีว่าผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและ หนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๕ หรือไม่

มีปัญหาที่ต้องวินิจฉัยก่อนว่า ผู้ถูกร้องจะต้องแสดงหนี้สิน จำนวน ๔๘,๙๘๗,๑๒๘.๒๔ บาท ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นต่อผู้ร้อง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๑ และมาตรา ๒๙๒ หรือไม่ เห็นว่า ศาลฎีกามีคำพิพากษาให้ผู้ถูกร้องรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมโดยให้ชำระหนี้ให้แก่ธนาคาร ฯ โจทก์ จำนวน ๔๘,๙๘๗,๑๒๘.๒๔ บาท และคดีถึงที่สุดแล้ว หนี้ที่ศาลฎีกาพิพากษาจำนวนดังกล่าว จึงเป็นหนี้ที่แน่นอน ที่ผู้ถูกร้องต้องแสดงรายการหนี้สินในบัญชี ฯ ที่ยื่นต่อผู้ร้อง ตามรัฐธรรมนูญ

ปัญหาที่ต้องพิจารณาต่อไปมีว่า ผู้ถูกร้องทราบว่ามีหนี้ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ถึงที่สุดแล้ว จำนวน ๔๘,๙๘๗,๑๒๘.๒๔ บาท หรือไม่ เห็นว่า ศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาคดีนี้ เมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๓๙ และเจ้าพนักงานบังคับคดีได้ทำการยึดทรัพย์ของผู้ถูกร้อง เมื่อวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๓๙ เพราะผู้ถูกร้องไม่ชำระหนี้โจทก์ รวมทั้งต่อมา คู่สมรสของผู้ถูกร้องได้ร้องขอทรัพย์และขอถอนส่วนในที่ดิน จำนวน ๔ แปลง เหตุการณ์ทั้งหมดเกิดขึ้นก่อนที่ผู้ถูกร้องจะยื่นบัญชี ฯ ต่อผู้ร้องครั้งแรก (วันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๐) ทั้งสิ้น จึงเชื่อได้ว่า ผู้ถูกร้องทราบว่าหนี้จำนวน ๔๘,๙๘๗,๑๒๘.๒๔ บาท ตลอดมา จนถึงวันยื่นบัญชี ฯ

การที่ผู้ถูกร้อง ซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๑ ได้ยื่นบัญชี แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อผู้ร้อง กรณีเข้ารับตำแหน่ง กรณีพ้นจากตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วหนึ่งปี ในโอกาสต่าง ๆ รวม ๙ ครั้ง แล้วแต่กรณี ตั้งแต่ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ จนถึงครั้งที่ ๙ เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๕ โดยไม่แสดงรายการหนี้สินที่มีต่อธนาคารอินโดซูเอช จำนวน ๔๘,๙๘๗,๑๒๘.๒๔ บาท ในบัญชี ฯ ที่ยื่นต่อผู้ร้อง ทั้ง ๙ ครั้ง ทั้งที่หนี้ดังกล่าว เป็นหนี้ที่ต้องรับผิดชอบและมีจำนวนแน่นอน ซึ่งศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์

และศาลฎีกาได้พิพากษาระบุจำนวนตัวเลขชัดเจน ไม่ใช่หนี้ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต หนี้จำนวนดังกล่าว เป็นหนี้ที่ผู้ถูกร้องทราบที่เกิดขึ้นและมีอยู่ก่อนการยื่นบัญชี ฯ ครั้งที่ ๑ ดังนั้น หนี้สินตามคำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าว จึงเป็นหลักฐานที่ชัดแจ้งหรือปราศจากข้อสงสัย ถือได้ว่าผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

๔. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญโดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างมาก จำนวน ๘ คน วินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๕ ส่วนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างน้อย จำนวน ๕ คน วินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องไม่จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๕

มีประเด็นต้องพิจารณาวินิจฉัยต่อไปว่า ผู้ถูกร้องจะถูกต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่เมื่อใด พิจารณาแล้ว เห็นว่า ผู้ถูกร้องยื่นบัญชี ฯ ต่อผู้ร้อง รวม ๙ ครั้ง ในการดำรงตำแหน่งทางการเมืองต่าง ๆ ตามคำร้อง และผู้ร้องมีมติเมื่อวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๔๕ ว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชี ฯ ต่อผู้ร้อง ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ในกรณีต่าง ๆ ทั้ง ๙ ครั้ง และขณะที่ผู้ร้องมีมติและยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญจนศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยชี้ขาด ผู้ถูกร้องยังคงดำรงตำแหน่งทางการเมือง จึงเห็นว่า ผู้ถูกร้องต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่ผู้ร้องตรวจพบว่ามีการกระทำดังกล่าว คือ วันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๔๕

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยชี้ขาดโดยเสียงข้างมากกว่า นายพิเชษฐ สถิตชวาล ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๕ และต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ร้อง ตรวจพบว่ามีการกระทำดังกล่าว ตั้งแต่วันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๔๕ เป็นต้นไป

องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายกระมล ทองธรรมชาติ นายจิระ บุญพจนสุนทร นายจุมพล ณ สงขลา นายผัน จันทรปาน นายมงคล สระแก้ว นายมานิต วิทยาเต็ม นายศักดิ์ เตชะชาญ นายสุจิต บุญบงการ นายสุธี สุทธิสมบูรณ์ พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวโซ นายสุวิทย์ ธีรพงษ์ นางเสาวนีย์ อัครโรจน์ และนายอุระ หวังอ้อมกลาง

หมายเหตุ ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๒๑ ตอนที่ ๒๔ ก วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๔๗

ย่อโดย นายสาโรช โชติพันธุ์
กลุ่มงานคดี ๔